

8. cvičení

Práce s distribuční funkcí a hustotou

Úloha 1

Pro n.v. X s hustotou f_X vyjádřete

- $P(X \in [0, 1])$
- $P(X > 0)$
- $P(X < 0)$

Řešení

Pro n.v. X s hustotou f_X platí:

$$\begin{aligned} \text{(a)} \quad \mathbb{P}(X \in [0, 1]) &= \int_0^1 f_X(x) dx, \\ \text{(b)} \quad \mathbb{P}(X > 0) &= \int_0^{\infty} f_X(x) dx, \\ \text{(c)} \quad \mathbb{P}(X < 0) &= \int_{-\infty}^0 f_X(x) dx. \end{aligned}$$

(Případně $\mathbb{P}(X < 0) = 1 - \mathbb{P}(X \geq 0)$; u spojitě n.v. je $\mathbb{P}(X = 0) = 0$.)

Úloha 2 (Křup)

Metrový klacek rozložíme na dva kusy lomem v uniformně náhodném bodě. Buď X délka delší části. Jaké rozdělení má X a jakou střední hodnotu?

Řešení

Uniformní na intervalu $[0.5, 1]$ – střední hodnota je 0.75.

Úloha 3 (Algoritmus ze dvou algoritmů)

Pro jistý problém máme k dispozici dva algoritmy, A a B. Algoritmus C spočívá v tom, že si náhodně vybereme, který z algoritmů A, B spustíme – A bude mít pravděpodobnost p , B pravděpodobnost $1 - p$. Dobu běhu A, B, C chápeme jako náhodné veličiny, označíme je X, Y, Z .

(Čas na výběr algoritmu v Z počítat pro jednoduchost nemusíte.)

- Vyjádřete $\mathbb{E}(Z)$ pomocí $\mathbb{E}(X)$ a $\mathbb{E}(Y)$.
- Určete F_Z pomocí F_X, F_Y .
- Pokud jsou X, Y spojitě, určete f_Z pomocí f_X, f_Y .

Řešení

Střední hodnota je vážená

$$F_Z(x) = pF_X(x) + (1 - p)F_Y(x)$$

$$f_Z = pf_X + (1 - p)f_Y$$

Distribuční funkce a nezávislost

Úloha 4 (Minimum z exponenciálních n.v.)

Nechť $X_i \sim \text{Exp}(\lambda_i)$ pro $i = 1, \dots, n$ jsou nezávislé náhodné veličiny. Označme $M = \min(X_1, \dots, X_n)$. Ukažte, že $M \sim \text{Exp}(\lambda_1 + \dots + \lambda_n)$.

Řešení

$$P[M > t] = \prod_{i=1}^n P[X_i > t] = \prod_{i=1}^n e^{-\lambda_i t} = e^{t \cdot \sum_{i=1}^n \lambda_i}$$

Úloha 5 (Maximum z uniformních)

Buď Y maximum z k uniformně náhodných čísel z intervalu $[0, 1]$.

- a) Najděte distribuční funkci F_Y .
- b) Odsud určete hustotu f_Y .
- c) Spočítejte $\mathbb{E}(Y)$.
- d) Jak to vyjde pro minimum místo maxima?

Řešení a) $F_Y(x) = x^k$ na intervalu $[0, 1]$, 0 pro $x \leq 0$, 1 pro $x \geq 1$

b) 0 mimo $[0, 1]$, na $[0, 1]$ to je kx^{k-1}

c) $\int_0^1 kx^k dx = \frac{k}{k+1}$

d) $F_Z(x) = 1 - (1-x)^k$, $f_Z(x) = k(1-x)^{k-1}$, $\mathbb{E}[Z] = \frac{1}{k+1}$ (opět na stejných intervalech jako předtím)

Konvoluce

Úloha 6 (Sčítáme náhodné veličiny)

Buďte $X, Y, Z \sim \text{Exp}(\lambda)$ nezávislé náhodně veličiny.

- a) Jaké je rozdělení $X + Y$?
- b) Jaké je rozdělení $X + Y + Z$?

Řešení a) $f_{X+Y}(z) = \int_{-\infty}^{\infty} F_X(x)F_Y(z-x)dx = \int_0^z \lambda e^{-\lambda x} \lambda e^{-\lambda(z-x)} dx = \lambda^2 e^{-\lambda z} \int_0^z e^{(\lambda-\lambda)x} dx = \lambda^2 z e^{-\lambda z}$
(pro $z \geq 0$)

b) $f_{X+Y+Z}(t) = \frac{\lambda^3 t^2}{2} e^{-\lambda t}$, $t \geq 0$,

Úloha 7 (Součet podruhé)

Buďte $X, Y, Z \sim U(0, 1)$ nezávislé náhodně veličiny.

- a) Jaké je rozdělení $X + Y$? Určete hustotu – jak podle konvolučního vzorce, tak „podle obrázku“.
- b) Jaké je rozdělení $X + Y + Z$? Pro jednoduchost určete hustotní funkci jen na intervalu $[0, 1]$.
- c) Jak výsledek ověřit sámkplováním?

Řešení a) evidentně 0 mimo $[0, 2]$, pro $z \in [0, 1]$: $\int_{-\infty}^{\infty} f_X(t)F_Y(z-t)dt = \int_0^z 1dx = z$, pro $z \in [1, 2]$:
 $\int_{-\infty}^{\infty} f_X(t)F_Y(z-t)dt = \int_{z-1}^z 1dx = 2-z$

b) Zase konvoluce po částech, mimo $[0, 3]$ evidentně 0, na $[0, 1]$: $f_{X+Y+Z}(w) = w^2/2$, na $[1, 2]$: $f_{X+Y+Z}(w) = -w^2 + 3w - 3/2$, na $[2, 3]$: $f_{X+Y+Z}(w) = (w-3)^2/2$.

- c) prostě budeme sámkplovat

Sdružená hustota

Úloha 8 (První setkání)

Nechť X, Y mají sdruženou hustotu $f_{X,Y}(x, y) = e^{-x-y}$ pro $x, y > 0$ (a 0 jinak).

- a) Určete marginální hustoty f_X, f_Y .
- b) Určete také distribuční funkce $F_X, F_Y, F_{X,Y}$.
- c) Jsou X, Y nezávislé?
- d) Najděte $P(X + Y \leq 1)$ a $P(X > Y)$.

Řešení a) $f_X(x) = \int_0^{\infty} F_{X,Y}(x, y)dy = e^{-x}$, stejně tak $f_Y(y)$

b) $F_X(x) = 1 - e^{-x}$, $F_{X,Y}(x, y) = (1 - e^{-x})(1 - e^{-y})$

c) Ano, součin $f_X f_Y$ je $f_{X,Y}$

d) První je dvojný integrál přes $\int_0^1 \int_0^{1-x} e^{-x-y} dy dx = \frac{e-2}{e}$, druhý je $\int_0^{\infty} \int_0^x e^{-x-y} dy dx = \frac{1}{2}$

Tahák

- *Sdružené rozdělení:* $F_{X,Y}(x,y) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y f_{X,Y}(s,t) dt ds$.
- *Sdružená hustota:* $f_{X,Y}(x,y) = \frac{\partial^2}{\partial x \partial y} F_{X,Y}(x,y)$.
- *Marginální hustota:* $f_X(x) = \int_{-\infty}^{+\infty} f_{X,Y}(x,y) dy$.
- *Nezávislost:* $F_{X,Y}(x,y) = F_X(x)F_Y(y) \iff f_{X,Y}(x,y) = f_X(x)f_Y(y)$.
- *Konvoluce:* Pokud $A = X + Y$, máme $f_A(x) = \int_{-\infty}^{+\infty} f_X(t)f_Y(x-t) dt$.

Bonusové úlohy

Úloha 9 (Buffonova jehla)

Na nekonečnou podlahu hodíme náhodně jehlu délky ℓ . Podlaha je z prken, jejich okraje tvoří rovnoběžné přímky ve vzdálenosti d . Určete pravděpodobnost, že jehla bude přesahovat okraj některého prkna.

Nápověda: Nakreslete obrázek a popište polohu jehly pomocí dvou náhodných proměnných (posun a úhel).

Řešení

Nechť $\Theta \in [0, \pi/2]$ je ostrý úhel jehly s rovnoběžkami a D je vzdálenost středu jehly od nejbližší čáry. Pak

$$\Theta \sim U(0, \pi/2), \quad D \sim U(0, d/2),$$

nezávisle. Jehla protne čáru právě když

$$D \leq \frac{\ell}{2} \sin \Theta.$$

Proto

$$\mathbb{P}(\text{průnik}) = \frac{1}{\pi/2} \int_0^{\pi/2} \frac{(\ell/2) \sin \theta}{d/2} d\theta = \frac{2}{\pi} \cdot \frac{\ell}{d} \int_0^{\pi/2} \sin \theta d\theta = \frac{2\ell}{\pi d}.$$